



Guixera de Can Corretja

Santa Eulàlia de Riuprimer

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: A l'Est del municipi

Coordenades:

Latitud: 41.91494
Longitud: 2.18824
UTM Est (X): 432682
UTM Nord (Y): 4640651

Classificació

Número de fitxa 08247 - 101
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Abandonada, amb restes de deixalles pel seu entorn.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08247A002000160000WO
Fitxes associades:
[Guixera de la Rovira](#)
Autoria de la fitxa Pilar Camañes
Data de registre de la fitxa: dc., 29/05/2019 - 02:00

Descripció

Es tracta de la guixera més important de què va disposar el poble. La seva zona d'extracció de guix es troba a la vessant sud-est del Pla de la Rovira, a la llera esquerra del torrent del Soler Botei, per tant la guixera de la Rovira. S'aprecia la llarga extracció de guix de la muntanya i les perforacions internes avui plenes de vegetació. En el següent desnivell de la muntanya es troba la part de transformació de la matèria primera. Diverses naus a diversos nivells permetien la cuita del guix i la posterior mòlta del mateix. L'ensacat i la sortida del producte acabat es realitzava per un nivell inferior, proper al parc de Ventallola. A l'oest d'aquestes naus preservades, es troben les evidències de les antigues dependències de manufactura de la guixera. Actualment totes les instal·lacions estan abandonades.

Observacions:

Arribant a Santa Eulàlia, a la rotonda que dona accés al nucli urbà, s'agafa l'avinguda Osona i, des d'aquí fins al carrer 11 de setembre fins arribar als peus del Puig de Ventallola. Des d'aquest punt s'agafa el camí que versa fins a l'actual cementiri municipal. Deixant el cementiri a l'esquerra s'arriba fins a un camp on s'aprecia ant la zona d'explotació com de manufactura del guix.

Història

El text de Madoz, en relació a la indústria, assenyalava l'explotació de forns de calç i pedreres de guix, en que en remarca l'abundància (amb un màxim de 15) i la qualitat, en el cas del guix, fins i tot per a fer-ne atuells i ornaments. De fet, la indústria extractiva de matèries primeres per a la construcció donava feina a força gent, ja que, a més de les persones que treballaven en l'extracció i la cuita de calç i de guix, calia sumar-hi les que s'ocupaven del transport (traginers) i de la neteja dels boscos per fer els feixos de llenya amb què coïen els materials. Es té constància que a Santa Eulàlia de Riuprimer s'explotaven pedreres de calç i guix des de la baixa Edat Mitjana. De guix n'hi havia al Forn (a la muntanya del Soler), a la muntanya de Sant Sebastià (a la finca del Soler Botei), a la costa de la Torre i a la finca de la Riera; i de calç, al racó del Forn de la Calç (a la finca del Vilar). A les costes de Sant Sebastià i de Muntanyola encara es veuen les entallades a la roca per a extreure la pedra de guix. La primera notícia sobre l'explotació de roques calcàries i guixos és de 1765, quan s'esmenta un forn de calç on treballaven quatre homes. En el cas de la Guixera de can Corretja, va ser Martí Corretja Amblàs de can Guixer, qui a principis de segle XX en va ser l'iniciador. Aleshores la pedra de guix s'extreia del Botei, es molia elèctricament al magatzem de fusta de can Bardolet de Vic i es coïa al forn del Soler. La pedra es transportava amb un carro articulat, que permetia de bolcar la càrrega fàcilment, i els sacs de guix, amb un carro de trabuc tirat per una mula; també disposaven d'un cavall per a feines de transport. Aquesta situació es va allargar fins als anys 1924-25, quan va arribar l'electricitat a Santa Eulàlia i es va poder extreure la pedra, moldre-la elèctricament i coure el guix al forn del Soler. A principis dels anys trenta van adquirir els primers camions i van ampliar les rutes de distribució de guix fins al Vallès Oriental i al Barcelonès. El forn Corretja, entre les feines d'extracció, transport i cuita, ocupava una quinzena llarga d'homes. Durant la Guerra Civil Espanyola la guixera de la família Corretja va ser col·lectivitzada i gestionada per un comitè de treballadors. Durant la postguerra, la Guixera va prendre el protagonisme industrial de la vila i ocupava una vintena llarga d'homes. La llenya de pi per a fer els feixos la compraven als propietaris dels boscos del voltant. La pedra de guix es continuava extraient de la muntanya del Soler i es coïa al mateix forn. Els trossos de guix arribaven en unes vagonetes de rails i els portaven a coure al forn; un cop cuits, tornaven cap a les vagonetes i es portaven cap a uns grans dipòsits a moldre, encara que, just quan abocaven les vagonetes, finalment a cabassos es tiraven cap a un molí que funcionava elèctricament. Un cop mòlt el guix s'ensacava a mà i cap a mitjans dels anys cinquanta ja es va fer mecànicament. En aquells anys es produïen entre 3.000 i 4.000 sacs setmanals de trenta quilos aproximadament (CORRETJA, 2005). Durant les dècades de 1970 i 1980, la Guixera (Yesos Corretja S.L.) funcionava normalment, amb una mitjana de vuit o deu treballadors i una producció de 15.000 sacs setmanals. De tota manera, la productivitat davallava i s'evidenciava la necessitat de portar a terme noves

inversions per a la millora de les instal·lacions i la maquinària i així continuar essent competitius; una circumstància que, juntament amb l'aposta de l'empresa d'orientar-se cada vegada més a la distribució i venda de materials per a la construcció, arran de l'adquisició de can Foruny i de la fàbrica de La Bòvila, va ser determinant perquè el 15 d'agost de 1993 es traspasés el negoci a Manel Arias, que va continuar l'activitat fins a 1996, amb una plantilla de tres treballadors.

Bibliografia

ALIBERCH. T. et al. (2005). Santa Eulàlia de Riuprimer : la terra i la gent al llarg de la seva història
direcció: Antoni Pladevall ; coordinació: Pere Casas, Vic.

